

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องจัดระบบการศึกษาให้ดี เพราะการศึกษาเป็น ขบวนการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ รู้จักใช้เหตุผล มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยส่วนรวม และทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ยกระดับความเป็นอยู่ ดีขึ้น (ถนอม มากะจันทร์ 2516-2517 : 45) คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ การสอน และครู เพราะหลักสูตร เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งแสดงถึงแง่มุมต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาอันได้แก่ ความมุ่งหมาย ขอบเขตของ เนื้อหาวิชา และประสบการณ์ ข้อกำหนดต่าง ๆ ในการศึกษา ตลอดจนแนวทางใน การวัดและประเมินผล เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปอย่างมีระบบระเบียบ เป็นขั้นตอน และประสพ ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทางการศึกษา (วิจิตร ศรีสอ้าน 2513 : 29) ฉะนั้นหลักสูตรจึงมี ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก จนมีผู้กล่าวไว้ว่า "หลักสูตรเป็นหัวใจของการ ศึกษา"

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า "หลักสูตร" หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นหลักสูตรจึงหมายถึงทั้งส่วนที่เป็นข้อกำหนดรายการสอนและ ส่วนที่เป็นกระบวนการทั้งปวง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามข้อกำหนดนั้น (สิริพร บุญญานันท์ 2529 : 5) ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้นิยามของหลักสูตรว่า "หลักสูตร คือ ข้อกำหนด แผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษา แห่งชาติ" (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2525 : 4)

การศึกษาที่มั่นคงนั้น ย่อมจะต้องอยู่บนหลักวิชาหลาย ๆ แขนงคือ ต้องนำความรู้ หลายแขนงมาประยุกต์ใช้ (ลาโรซ บัศวรี 2517 : 45) ความรู้หรือวิชาต่าง ๆ ที่จัดไว้ใน หลักสูตรนั้นย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่จะใช้ความรู้ใดมากน้อยกว่ากันขึ้นอยู่กับโอกาส

และสภาพการณ์ที่เหมาะสม แตกต่างกันไป วิชาพลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาได้เช่นเดียวกับการศึกษาแขนงอื่น ๆ แต่มีลักษณะแตกต่างจากวิชาอื่นตรงวิธีการ โดยวิชาพลศึกษาใช้กิจกรรมทางกายที่ได้เลือกสรรอย่างเหมาะสมแล้ว เป็นสื่อในการเรียน และผลที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะเด่นในด้านสมรรถภาพทางกายและทักษะทางการกีฬา ซึ่งจำลองประสบการณ์ในสังคมอันจะทำให้บุคคลใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (ชัชชัย โภมารัตต์ 2518 : 4) ดังที่ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2512 : 10) ได้สรุปความหมายของวิชาพลศึกษาว่า

วิชาพลศึกษาคือ การศึกษาแขนงหนึ่งที่แตกต่างจากการศึกษาอื่น ก็ตรงที่วิธีการและสื่อที่นำมาใช้โดย เป็นการศึกษาที่ใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬา เป็นสื่อกลางของการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ แต่ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์หลักเช่นเดียวกับการศึกษาอย่างอื่นคือ เป็นวิชาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สำหรับหลักสูตรวิชาพลศึกษานั้นได้มีมานานแล้ว "ตั้งเห็นได้จากการจัดการศึกษาของกรีกในสมัยโบราณ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ประชาชนได้เรียน ได้ศึกษา ก็คือ กิจกรรมทางด้านพลศึกษา เป็นส่วนใหญ่ เช่น กรีฑาประเภทต่าง ๆ กีฬาเป็นชุด กีฬาประเภทเดี่ยว และมีการต่อสู้ป้องกันตัว ได้แก่ มวย มวยปล้ำ ยิงธนู ชีม้า และล่าสัตว์ เป็นต้น" (เสงี่ยม พรหมบุญพงษ์ 2514 : 3) ส่วนหลักสูตรพลศึกษาในประเทศไทยได้เริ่มจัดให้มีขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2441 ซึ่งว่าด้วยแผนการศึกษา และลำดับชั้นโรงเรียนโดยได้กำหนดวิชาการศึกษาไว้ในระดับชั้นมูลศึกษา มีกำหนดการเล่าเรียน 3 ปี ลำดับเบื้องต้นชั้นสูง 3 ปี และในโรงเรียนไทยเบื้องต้นกลาง 4 ปี (คณะกรรมการ 2441 : อ้างถึงใน รัฐนิพนธ์ คชวัฒน์ 2524 : 5) และจากนั้นมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร วิชาพลศึกษาก็ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและบรรจุอยู่ในหลักสูตรทุกฉบับตลอดมาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรวิชาพลศึกษาได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 เป็นครั้งแรก และต่อมา พ.ศ. 2524 ได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โดยจัดสอนวิชาต่าง ๆ เป็นระบบหน่วยวิชาสำหรับวิชาพลศึกษาได้รวมอยู่ในหมวดวิชาพลานามัยและเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียน

ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นถือว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องกระทำอยู่เสมอ เพื่อให้หลักสูตรเหมาะสมและทันสมัยตลอดเวลา ดังที่ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2521 : 58) ได้กล่าวว่า "การปรับปรุงหรือการพัฒนาหลักสูตรมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคม ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอยู่เสมอ" ฉะนั้น เมื่อมีการนำเอาหลักสูตรไปใช้ก็จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาคิดตามประเมินผลหลักสูตรทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพของกระบวนการใช้หลักสูตรว่าเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรอย่างไร และควรจะปรับปรุงหลักสูตรอย่างไรบ้าง ซึ่งผู้ที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดีที่สุดก็คือ ผู้ที่นำเอาหลักสูตรไปใช้จริง ๆ อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ดังที่ มารศรี ภิรมย์ราช (2519 : 50) ได้กล่าวไว้ว่า

ในการนำเอาหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ และนักเรียน จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาหลักสูตรไปใช้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุด ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ และทำความเข้าใจกับหลักสูตรและการสอนเพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ส่วนผู้ที่มีบทบาทสำคัญน่าจะกล่าวถึงคือ ผู้บริหารซึ่งจะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ ความรู้ ความสะดวก ตลอดจนกำลังใจ เพื่อให้การสอนการเรียนบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

ในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการประเมินกระบวนการจัดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 พบว่า การใช้หลักสูตรได้ผลเพียงในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคตั้งแต่การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร ไปจนถึงขั้นการปฏิบัติจริงรวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตร ปรากฏว่า นักเรียนยังมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่น่าพอใจในหลายสาขาวิชาที่สำคัญ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2529 : 43)

สำหรับเขตการศึกษา 9 ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศนั้น พื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างแห้งแล้งมีปัญหาความยากจน และปัญหาอื่น ๆ อันเกิดจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่นี้ เนื่องจากคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตดังกล่าวค่อนข้างต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ดัง ประสิทธิ์ คาตินิจ (2518 : 9) ได้กล่าวว่า "ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นส่วนหนึ่งที่ควรได้รับการพิจารณา

ปรับปรุงแก้ไขและช่วยเหลือ เพราะมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้านทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงควรที่จะช่วยกันพิจารณาในทุก ๆ ด้านให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา”

ในด้านพลศึกษานั้นได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร โดย อีร์ ศรีแก้ว (2519 : ง) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ปัญหาของครูพลานามัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรหมวดวิชาพลานามัย ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปี พ.ศ. 2518 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9" พบว่า

1. โรงเรียนยังไม่พร้อมในการเตรียมคู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน ตำราและหนังสืออ่านประกอบ
2. เนื้อหาวิชาพลศึกษาที่กำหนดให้เป็นวิชาบังคับยังไม่เหมาะสม
3. ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตร
4. วิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ควรแยกออกจากกันทั้ง เนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมาย

สำหรับหลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นหลักสูตรที่ประกาศใช้โดยมิได้มีการทดลองใช้มาก่อน จึงไม่มีโอกาสได้ทราบถึงข้อบกพร่อง ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่มีในหลักสูตร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินผลหลักสูตรไปพร้อม ๆ กันกับขณะที่หลักสูตรดำเนินการใช้อยู่เป็นระยะ ๆ และเมื่อหลักสูตรใช้ครบกำหนดเวลาแล้ว กล่าวคือ เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 เป็นต้นมา จนถึงสิ้นปีการศึกษา 2526 ถือว่าเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ครบชั้นเรียนแล้ว แต่การศึกษาติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรดังกล่าวมีน้อย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นว่าควรจะได้มีการสำรวจ และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาล ในเขตการศึกษา 9 ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้โดยตรง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูพลศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตรดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9 ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ เป็นผู้บริหารและครูพลศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 9 เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการสอนและอายุของตัวอย่างประชากร
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน เพราะฉะนั้นความคิดเห็นที่ได้จะถือเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง สภาพปัจจุบันโดยทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 9

ผู้บริหาร	หมายถึง ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา ๑
ครูพลศึกษา	หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาพลศึกษาให้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ในเขตการศึกษา ๑
โรงเรียน	หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา ๑
หลักสูตร	หมายถึง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของกระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษา เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา ๑
2. เพื่อ เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา ๑
3. เพื่อ เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป
4. เพื่อ เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยต่อไป